

Στη χώρα μας πιστεύουν πολλοί, ότι η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα θα έπρεπε να λάβει υπ' όψη της τον κίνδυνο της ύφεσης στο Νότο της Ευρώπης και να μειώσει τα επιτόκια της. Η αποκλειστική εμμονή της στον κίνδυνο του πληθωρισμού δεν επιτρέπει τις επενδύσεις για να επιτευχθεί η ανάκαμψη της οικονομίας.

Διαφορετικά επιτόκια ανά χώρα δεν είναι δυνατά σε μια ενιαία αγορά με ενιαίο νόμισμα. Ο πληθωρισμός στη ζώνη του ευρώ έχει φτάσει το διπλάσιο του επισήμου στόχου. Η παρ' όλα αυτά αισθητή μείωση των επιτοκίων κινδυνεύει να οδηγήσει σε μια πληθωριστική έξαρση με θύματα κυρίως τις χώρες στον Νότο και σε μια παρατεταμένη περίοδο στασιμοπληθωρισμού. Σκόπιμη είναι η αλλαγή όχι των γενικών κανόνων αλλά η προσφυγή στις ρυθμίσεις που επιτρέπουν μια διαφορετική μεταχείριση κάθε χώρας. Η Ευρωπαϊκή Ένωση θα έπρεπε να επιτρέψει στις χώρες που παρουσιάζουν ύφεση να υπερβούν για ορισμένη χρονική περίοδο το όριο του 3% του ΑΕΠ για τα δημόσια ελλείμματα κατά τα ποσά κατά τα οποία πραγματοποιούν δημόσιες επενδύσεις. Είναι ένας ασφαλέστερος τρόπος να αντιμετωπισθεί η ύφεση. Άλλωστε η Ελλάδα θα πρέπει να είναι εξαιρετικά προσεκτική με αιτήματα, όπως αυτό ενός μειωμένου επιτοκίου λόγω των προβλημάτων του Νότου. Τέτοια αιτήματα μπορούν να τροφοδοτήσουν το επιχείρημα ότι η ζώνη του Ευρώ πρέπει να περιοριστεί στις οικονομίες του Βορρά και οι οικονομίες του Νότου που δεν μπορούν να παρακολουθήσουν τις εξελίξεις να επανέλθουν στην προηγούμενη κατάστασή τους.

Στη χώρα μας πιστεύουν πολλοί, ότι η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα θα έπρεπε να λάβει υπ' όψη της τον κίνδυνο της ύφεσης στο Νότο της Ευρώπης και να μειώσει τα επιτόκια της. Η αποκλειστική εμμονή της στον κίνδυνο του πληθωρισμού δεν επιτρέπει τις επενδύσεις για να επιτευχθεί η ανάκαμψη της οικονομίας.

Διαφορετικά επιτόκια ανά χώρα δεν είναι δυνατά σε μια ενιαία αγορά με ενιαίο νόμισμα. Ο πληθωρισμός στη ζώνη του ευρώ έχει φτάσει το διπλάσιο του επισήμου στόχου. Η παρ' όλα αυτά αισθητή μείωση των επιτοκίων κινδυνεύει να οδηγήσει σε μια πληθωριστική έξαρση με θύματα κυρίως τις χώρες στον Νότο και σε μια παρατεταμένη περίοδο στασιμότητας. Σκόπιμη είναι η αλλαγή όχι των γενικών κανόνων αλλά η προσφυγή στις ρυθμίσεις που επιτρέπουν μια διαφορετική μεταχείριση κάθε χώρας. Η Ευρωπαϊκή Ένωση θα έπρεπε να επιτρέψει στις χώρες που παρουσιάζουν ύφεση να υπερβούν για ορισμένη χρονική περίοδο το όριο του 3% του ΑΕΠ για τα δημόσια ελλείμματα κατά τα ποσά κατά τα οποία πραγματοποιούν δημόσιες επενδύσεις. Είναι ένας ασφαλέστερος τρόπος να αντιμετωπισθεί η ύφεση. Άλλωστε η Ελλάδα θα πρέπει να είναι εξαιρετικά προσεκτική με αιτήματα, όπως αυτό ενός μειωμένου επιτοκίου λόγω των προβλημάτων του Νότου. Τέτοια αιτήματα μπορούν να τροφοδοτήσουν το επιχείρημα ότι η ζώνη του Ευρώ πρέπει να περιοριστεί στις οικονομίες του Βορρά και οι οικονομίες του Νότου που δεν μπορούν να παρακολουθήσουν τις εξελίξεις να επανέλθουν στην προηγούμενη κατάστασή τους.

Η Ευρώπη βρίσκεται αντιμέτωπη με ένα νέο και άγνωστο σκηνικό. Το ερώτημα είναι αν έχει τα μέσα να αντιδράσει αποτελεσματικά, έχει θεσμούς και πολιτική που θα τη βοηθήσουν σ' αυτή τη συγκυρία. Οι Συνθήκες του Μάαστριχτ και του Άμστερνταμ προέβλεπαν το Σύμφωνο Σταθερότητας και τις Γενικές Κατευθύνσεις Οικονομικής Πολιτικής ^{ως} υποχρεώνουν τα μέλη να επιδιώκουν τη σύγκλιση των οικονομικών τους επιδόσεων. Η

Δύο ώρες ρυθμ.

της ΟΝΕ

Για ορίσω δεσμευτικά μέτρα, ως αγορά

β) Στρατηγική Λισαβώνας ορίζει τις κατευθύνσεις για να αποκτήσει η Ένωση μια ανταγωνιστική οικονομία. Οι χώρες μέλη οφείλουν να εφαρμόζουν τις καλύτερες πρακτικές σε ευρωπαϊκό επίπεδο αμοιουθνήτας συντονισμού έτσι μία οικειοθελή και ανοιχτή μέθοδο συντονισμού.

Τα κράτη-μέλη πίστευαν ότι με τον τρόπο αυτό θα μπορούσαν οι πολιτικές τους να αποκτήσουν ομοιογένεια χωρίς όμως να εφαρμόζονται ενιαίες καταναγκαστικές ρυθμίσεις από ένα ευρωπαϊκό κέντρο. Ήθελαν οι ομοιογένεια να προκύπτει από ένα αυτόματο συντονισμό συμπεριφορών ή την οικειοθελή συμμόρφωση τους προς τις οδηγίες της Επιτροπής. Οι εξελίξεις

έδειξαν ότι μόνον οι μικρές χώρες, όπως η Ελλάδα, που εξαρτώνται από τις χρηματοδοτήσεις της Ένωσης εφαρμόζουν τις οδηγίες της Επιτροπής. Μεγάλες χώρες όπως η Γαλλία και η Γερμανία που είχαν υπερβολικά ελλείμματα τις αγνόησαν.

Όσο αφορά την ΟΝΕ Αρμετα ως επίσημο

αφορά τα λιθα-βώνας τι μέλλει

Η ελπίδα για ένα συνεχή οικειοθελή συντονισμό αποδείχτηκε μάταιη. Τα κράτη μέλη όταν είχαν σημαντικά προβλήματα ακολούθησαν την πολιτική που τα ίδια έκριναν σκόπιμη χωρίς να λάβουν υπόψη τους τυχόν επιπτώσεις σε άλλους. Η Γερμανία μετά την επανένωσή της γνώρισε λόγω των οικονομικών όρων που αποφάσισε για την μετατροπή του ανατολικογερμανικού νομίσματος σε δυτικογερμανικά μάρκα μία εξαιρετικά υψηλή

Όσο αφορά τη στρατηγική της ΟΝΕ μέσα σε αση

Όσο αφορά την ερχή

Ιδιαίτερο ρόλο της (3)

Αρμ. αωαν στο ερ. αν μειωθή σε σημειωτέον

Κι όμως η Συνθήκη αυτή, αν και έχει επικυρωθεί από μια μεγάλη πλειοψηφία κρατών μελών, δεν μπορεί να τεθεί σε εφαρμογή μετά το Ιρλανδικό «όχι».

Τί θα πρέπει και τί μπορεί επομένως να γίνει από εδώ και πέρα; Πριν επιχειρήσω να απαντήσω στο ερώτημα αυτό θα ήθελα να κάνω δυο εισαγωγικά αλλά νομίζω σημαντικά σχόλια: πρώτον, για τη μέθοδο επικύρωσης των Συνθηκών της Ένωσης και δεύτερον, για τη χρησιμοποίηση του δημοψηφίσματος ως μέσου επικύρωσης των Συνθηκών.

Σχετικά με τη **μέθοδο επικύρωσης** των Συνθηκών της Ένωσης, η πρόσφατη σχετική εμπειρία εγείρει, κατά την άποψή μου, ένα σοβαρό ζήτημα: Θα πρέπει οι Συνθήκες συνταγματικού χαρακτήρα να επικυρώνονται με ομοφωνία στην Ευρωπαϊκή Ένωση των είκοσι-επτά κρατών μελών, με πληθυσμό γύρω περίπου στα 500 εκ. κατοίκους;

Η ευθεία απάντησή μου στο ερώτημα αυτό είναι «όχι». Στην Ευρωπαϊκή Ένωση των είκοσι-επτά, που περιλαμβάνει χώρες μέλη με πληθυσμό πάνω από 80 εκ. έως μερικές εκατοντάδες χιλιάδες, δεν μπορεί να εφαρμόζεται η ομόφωνη επικύρωση προκειμένου να ισχύσει μια Συνθήκη. Η ομοφωνία μπορεί να είχε νόημα στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα των Έξι ή των Δέκα κρατών μελών. Σήμερα δεν έχει νόημα. Δεν έχει νόημα γιατί οδηγεί σε εμφανώς αντιδημοκρατικές καταστάσεις και αδιέξοδα, σε καταστάσεις παραλυτικές για τη λειτουργία και την πρόοδο της Ένωσης. Η ομόφωνη επικύρωση σημαίνει ότι μια σχετικά μικρή μειοψηφία μπορεί «να μπλοκάρει» τη βούληση της μεγάλης πλειοψηφίας των κρατών μελών και των εκατομμυρίων πολιτών

της Ένωσης. Αυτό συμβαίνει λ.χ. σήμερα με τη Συνθήκη της Λισσαβώνας. Όπως ανέφερα, η μεγάλη πλειοψηφία των μελών, 24 για την ακρίβεια, με πληθυσμό εκατομμυρίων πολιτών έχουν επικυρώσει τη Συνθήκη. Η Συνθήκη, όμως, δεν τίθεται σε εφαρμογή γιατί μια χώρα την έχει καταψηφίσει. Για την Ευρωπαϊκή Ένωση, ως ένα νέο πολιτικό σύστημα «εν τω γίνεσθαι» και όχι απλά ως ένα κλασικό διακυβερνητικό οργανισμό, αυτό δε συνιστά δημοκρατική εξέλιξη.

Τί νομίζω λοιπόν ότι πρέπει να γίνει; Νομίζω ότι οι Συνθήκες θα πρέπει να επικυρώνονται με πλειοψηφία. Με μια υπερενισχυμένη πλειοψηφία, για παράδειγμα, από τα τέσσερα πέμπτα των κρατών της Ένωσης που θα εκφράζουν τα τέσσερα πέμπτα του πληθυσμού, αλλά πάντως πλειοψηφία. Θα πρέπει να τονίσω εδώ ότι ούτως ή άλλως η ειδική πλειοψηφία αποτελεί σήμερα ουσιαστικά τον κανόνα για τη λήψη αποφάσεων από την Ένωση, αφού το 80% των ζητημάτων αποφασίζονται με τη μέθοδο της πλειοψηφίας και τα κράτη μέλη αποδέχονται τις σχετικές αποφάσεις.

Και δε γνωρίζω απολύτως κανένα πολιτικό σύστημα - ομοσπονδιακό ή μη- στον κόσμο όπου η συμφωνία πάνω σε συνταγματικές μεταρρυθμίσεις απαιτεί ομόφωνη απόφαση. Αυξημένη πλειοψηφία, ναι. Ομοφωνία όμως όχι.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει επομένως να κινηθεί προς αυτή τη λογική - τη λογική των ενισχυμένων πλειοψηφιών για την επικύρωση των Συνθηκών. Διαφορετικά θα οδηγούμαστε σε αδιέξοδες καταστάσεις, παγιδευμένοι σε ατέρμονες διαδικασίες και

συζητήσεις για «την έξοδο από το αδιέξοδο», ανίκανοι να ασχοληθούμε με τα ουσιαστικά θέματα και προβλήματα που ενδιαφέρουν και απασχολούν τους πολίτες της Ένωσης.

Αναφορικά τώρα με το δημοψήφισμα, η εμπειρία τόσο της Ιρλανδίας όσο και άλλων περιπτώσεων διδάσκουν ότι το δημοψήφισμα δεν είναι ο ορθολογικός τρόπος για τη λήψη αποφάσεων πάνω σε τόσο περίπλοκα θέματα όπως η επικύρωση μιας συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Δεν είναι ο ορθός τρόπος για σειρά από λόγους, όπως:

Πρώτον, γιατί, όπως δείχνει σειρά ερευνών, η σχετική συζήτηση για τη διεξαγωγή του δημοψηφίσματος δεν επικεντρώνεται στο τιθέμενο ερώτημα, δηλαδή στο περιεχόμενο της Συνθήκης αλλά στον εθνικό προβληματισμό, στα θέματα δηλαδή που κυριαρχούν στην εθνική πολιτική διαδικασία, που βεβαίως είναι στις περισσότερες περιπτώσεις άσχετα με την Ευρωπαϊκή Ένωση και αυτό ακριβώς συνέβη στην Ιρλανδία αλλά και παλαιότερα στη Γαλλία και την Ολλανδία. Οι πολίτες με άλλα λόγια χρησιμοποιούν το δημοψήφισμα για να εκφράσουν τη δυσαρέσκεια ή επιδοκιμασία τους για τις εθνικές κυβερνήσεις και όχι για τη Συνθήκη. Το τελικό θύμα όμως είναι η Συνθήκη.

Δεύτερον, τα κείμενα των Συνθηκών είναι λεπτομερή, περίπλοκα κείμενα ως προϊόν πολιτικού συμβιβασμού. Απαιτούν ενδελεχή, λεπτομερή ανάλυση για την κατανόηση και την αξιολόγησή τους. Αυτή η λεπτομερής ανάλυση μπορεί να γίνει μόνο στο πλαίσιο των Κοινοβουλίων (σε σχετικές επιτροπές και ομάδες εργασίας) ώστε η συζήτηση και ανταλλαγή απόψεων να είναι ορθολογική και

περιεκτική. Η φθινή συνθηματολογία δε συμβάλλει στην κατανόηση των κειμένων αυτών. Αντίθετα επιτρέπει σε περιθωριακές ομάδες να προβάλουν ακραία επιχειρηματολογία, συναισθηματικά φορτισμένη αλλά εξόχως ζημιογόνα για την έλλογη συζήτηση. Στην Ιρλανδία για παράδειγμα μερικά από τα επιχειρήματα που χρησιμοποιήθηκαν, ότι θα επιτρέπονται πλέον οι εκτρώσεις, ότι θα απαγορευθούν οι ιρλανδικές μπύρες ή ότι η Ιρλανδία θα επανέλθει υπό την κυριαρχία της Μεγάλης Βρετανίας.

Γι' αυτούς τους λόγους και άλλους, πιστεύω ότι οι επικυρώσεις θα πρέπει να γίνονται με την κοινοβουλευτική μέθοδο η όποια στο κάτω-κάτω της γραφής, συνιστά την κοινώς αποδεκτή διαδικασία για τις σύγχρονες ευρωπαϊκές δημοκρατίες.

Εάν ωστόσο πρόκειται να προσφεύγουμε σε δημοψήφισμα, τότε μόνο ένα πανευρωπαϊκό δημοψήφισμα που θα διεξαγόταν ταυτόχρονα σε όλες τις χώρες μέλη θα είχε κάποιο νόημα. Ένα τέτοιο δημοψήφισμα θα επέτρεπε να απελευθερωθεί η σχετική συζήτηση από τις εθνικές θεματολογίες και να επικεντρωθεί στα Ευρωπαϊκά θέματα και στο ζήτημα που τίθεται για έγκριση.

Σε ένα τέτοιο δημοψήφισμα, οι αποφάσεις θα μπορούσαν να ληφθούν με ενισχυμένη πλειοψηφία – με το 65% των κρατών μελών και το 65% του πληθυσμού.

Και έρχομαι τώρα στο τι πρόκειται να γίνει προκειμένου να ξεπεράσουμε τη σημερινή κρίση σχετικά με τη Συνθήκη της Λισσαβώνας.